

NATURRESURSER**Malmförekomster**

Inom karteringsområdet är endast en stratiform sulfidmalm av Skelleftefältstyp känd. Det är Långdalsgruvan (22K 9c), där Bolden Mineral AB sedan 1987 bryter zink-kopparmalm. Malmtonnaget uppges ursprungligen ha varit 4 milj. ton malm med 0.14 % Cu, 5.7 % Zn, 1.7 % Pb, 12 % S, 1.9 g/t Au och 160 g/t Ag. Malmfältet innehåller flera massiva malminster bestående av svavelska, zinkblände, blyglans och något kopparska. De är orienterade längs kontaktlin mellan en starkt omvandlad kvartsporfyrisk vulkanit (malmskvartsit) i väster och konformvandade mafiska buffler i öster. I dagen sträcker sig malminsterna längs en stricka av ca 400 m i nord-sydlig riktning. Slupringen är 70' mot öster och fältslupringen ca 65' mot nordost.

Nickel-kopparförekomster associerade med ultramafiska bergarter finns mellan Mjövälvet och Lappvålsheden (22K 3i- j), vid Väsen (22L 2a) och vid Uttersjöbjöden (22L 3d). Den största av förekomsterna ligger vid Lappvålmet, nordöst om Bursåljum. På uppdrag av NSG provbröts förekomsten vid Lappvålmet under åren 1978-82. Malmtonnaget beräknades ursprungligen till ca 1 milj. ton malm innehållande 1% Ni och 0.21 % Cu. Magnetisk, pentlandit och kopparska är de viktigaste malminsterna. Malmen bildar en 620 m lång och 1-10 m bred skiva som stupar ca 70' mot SSO och läbbar ca 20' mot öster. Större delen av malmtonnaget utgörs av brecciemalm ("vulmalm"), men det finns även dissemineradmalin och massiv malm. Brecciemalmen uppträder i paragrafer med spridda linformade kroppar av ultramafiska bergarter. Den största ultramafiska kroppen finns i den västra delen och den är endast 50 m lång, 120 m djup och maximalt 20 m bred. De ultramafiska bergarterna är ofta metaperidotiter med "jackstraw-textur". Denna textur har liksom bildningen av brecciemalmen sannolikt samband med skjuv rörelser längs malmsonen.

Guldfrånande kvartsgångar i effluvia guldstenar och metasedimentära bergarter finns bland annat vid Krångfors (22K 8d) och Stöverfors (22K 8f). Bolden Mineral AB har utmål på dessa förekomster.

Industriella mineral och bergarter

Vid Varutråsk (22K 9g) ligger den för sin mineralrikedom kända litumpegrudden. Sedan den upptäcktes 1933 har den varit föremål för brytning vid flera tillfällen fram till 1940-talet. Bolden Mineral AB har där utvunnit kvarts, fältspat, petalit, spodumen, emlybjörnt, lepidolit och diverse andra sällsynta mineral.

På Rönnlundsberget (22L 8a) bröts fältspat 1933. Brottet går under namnet Hedenabyrn.

Kalksten har brutits vid Gramås (22K 2e), Gökajöden-Gravlund och Innanjön (22K 2f), Bråmbergajöden (22K 2g), Kädstorps VIV och Kvämbyn (22K 3a) samt VIV och ÖND om Dagemyran (22L 8b). Brottet vid Dagemyran går under namnen Bergabyrn och Ytterursvik. De största brotten finns mellan Gökajöden och Gravlund.

Skelleftegranit på Vitberget inom Skellefteå stad (22K 8j) har vid flera tillfällen brutits som byggnadssten i liten omfattning.

Vid Gårdmorberget (22K 8d) bryter Banverket sedan 1992 krossberg av kvartsporfyrisk vulkanit.

På Degerön (22L 7b) finns ett nedlagt stenbrott som möjligen kan ha brutits för krossberg.

LITTERATUR

Bergman, J., 1992: Structural geology of Grundfors, a quartz vein related gold deposit in the Skellefte district, northern Sweden. GFF 114, 227 - 234.

Gävlin, S., 1965: Beskrivning till berggrundskarta över Västerbottens län. 1. Urbergområdet inom Västerbottens län. - SGU Ca 97, 1 - 89. (English summary).

Grip, E. & Frietsch, R., 1973: Malm i Sverige 2. Norra Sverige. - Almqvist & Wiksell Läromedel Stockholm. ISBN 91-20-20191-2.

Grip, E. & Russel, R.W., 1971: Two new boulders of orbicular rocks from the Skellefte district, northern Sweden. - GFF 93, 177-214.

Hjghom, A., 1937: Skelleftefältet med angränsande delar av Västerbottens och Norrbottens län. - SGU C 389, xx - xx.

Kumpulainen, R., 1995: Jän-Säksisberget. An intrusion breccia in the Paleoproterozoic of northern Sweden. - Stockholms Universitet, Institutionen för geologi och geoteknik. FoU-rapport

Nilsson, G., 1966: Nickel-copper deposits in Sweden. In: Papunen, H. & Gorbunov, G.I. (Editors): Nickel-copper deposits of the Baltic Shield and the Scandinavian Caledonides. - Geological Survey of Finland, Bulletin 303, 313 - 362. ISBN 951-690-197-2.

Quensel, P., 1962: The paragenesis of the Varutråsk pegmatite. - Geol Mag. LXXXIX, 49 - 60.

Quensel, P., 1960: The Varutråsk pegmatite. In: Grip, E., Quensel, P., Geijer, P. & Ljunggren, S. (Editors): Sulphide and iron ores of Västerbotten and Lappland, Northern Sweden. - Guide to excursions Nos. A 27 and C 22.

Rickard, D., 1986: The Skellefte field. Excursion guide no. 4. 7th IAGOD symposium. - SGU Ca 62, 1 - 54.

Shakh, N.A., Karis, L., Kumpulainen, R., Sundberg, A. & Wik, N.G., 1989: Kalksten och dolomit i Sverige. Del 1. Norra Sverige. - SGU Rapport och Meddelande nr 54.

Statens Industrivetk., 1978: Berg och malm i Västerbottens län. Utredning från Statens Industrivetk. - SIND 1979-9.

Talbot, C.J., 1988: A desk analysis of the tectonic history of the Långdal mine, Skellefte district, Sweden. - Econ. Geol. 83, pp. 647 - 656.

Tegengren, F.R., 1924: Sveriges äldare malmer och bergveck. SGU Ca 17, 102, 116 - 117.

Vivallo, W., 1987: Early Proterozoic bimodal volcanism, hydrothermal activity, and massive sulphide deposition in the Bolden-Långdal area, Skellefte district, Sweden. - Econ. Geol. 82, pp. 440 - 456.